

ΜΕΡΟΣ Α : ΘΕΩΡΙΑ

Α. ΕΙΔΗ ΕΓΓΡΑΦΩΝ – ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ

Αναγκαίο στοιχείο της έννοιας του αξιογράφου είναι το **έγγραφο**

Το έγγραφο χρησιμοποιείται με διάφορες λειτουργίες και διακρίνονται με βάση την λειτουργία τους σε:

1) **αποδεικτικά**: που διευκολύνουν την απόδειξη ενός δικαιώματος ή μιας έννομης σχέσης που περιγράφεται σ' αυτό (εξοφλητική απόδειξη, μισθωτήριο, ασφαλιστήριο κλπ)

- για την άσκηση του δικαιώματος δεν είναι αναγκαία η χρήση ή η ίδια η κατοχή του εγγράφου

2) **συστατικά**: είναι προϋπόθεση του κύρους της δικαιοπραξίας, διότι χωρίς αυτό δεν υπάρχει (δεν γεννάται) το δικαίωμα

- το δικαίωμα ασκείται και χωρίς την χρήση ή κατοχή του εγγράφου

3) **νομιμοποιητικά**: ο εκάστοτε κομιστής του εγγράφου νομιμοποιείται τυπικά από το γεγονός της κατοχής του εγγράφου για την άσκηση του δικαιώματος και ο οφειλέτης δικαιούται να εκπληρώσει την παροχή, αφού ελέγξει την νομιμοποίηση

- το δικαίωμα δημιουργήθηκε ανεξάρτητα από το έγγραφο αυτό

4) **αξιόγραφα**: έγγραφα που ενσωματώνουν πάνω τους ιδιωτικό δικαίωμα συνδεδεμένο με τέτοιο τρόπο ώστε χωρίς την ίδια την κατοχή του εγγράφου να μην είναι δυνατή η άσκησή του

- απαραίτητη η κατοχή του εγγράφου για την άσκηση του δικαιώματος

B. ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΟΥ

1) **έγγραφο:** για την δημιουργία αξιογράφου απαιτείται έγγραφο που θα ενσωματώνει το δικαίωμα· είναι σε τέτοιο βαθμό δομική η ύπαρξη εγγράφου που αναφέρεται ότι το δικαίωμα εγχαρτώνεται (δημιουργείται και υλοποιείται με την ύπαρξη του εγγράφου) ή εμπραγματώνεται (καθίσταται πράγμα το ίδιο)

2) **ιδιωτικό δικαίωμα:** θα πρέπει το έγγραφο να ενσωματώνει ιδιωτικό και όχι δημόσιο δικαίωμα, δηλαδή ενοχικό (απαίτηση), εμπράγματο (κυριότητα, ενέχυρο) ή συμμετοχικό (συμμετοχή σ' εταιρεία)

3) **ιδιόρρυθμη σχέση δικαιώματος – εγγράφου:** απαιτείται όχι απλά να υπάρχει το δικαίωμα με την σύνταξη του εγγράφου (τότε θα πρόκειται απλά για συστατικό έγγραφο), αλλά να είναι με τέτοιο τρόπο συνδεδεμένο μαζί του που να μην μπορεί καν να ασκηθεί χωρίς την κατοχή του εγγράφου

Γ. ΑΞΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

1) **αρχή της ενσωμάτωσης:** σύμφωνα με την αρχή της ενσωμάτωσης στο δίκαιο των αξιόγραφων επέρχεται ενσωμάτωση – δηλαδή εγχάρτωση – του δικαιώματος στο έγγραφο. Έτσι το ίδιο το αξιόγραφο αποκτά αυτοτελή περιουσιακή αξία. Διακρίνουμε έτσι το εμπράγματο δικαίωμα επί του εγγράφου (που συνιστά κύριο δικαίωμα) και το ενοχικό δικαίωμα (που προκύπτει) από το έγγραφο (και είναι παρεπόμενο του εμπραγμάτου δικαιώματος)

2) **αρχή της γραμματοπάγια:** μοναδική και αυθεντική πηγή για τον προσδιορισμό του είδους, της έκτασης και της ιδιότητας του δικαιώματος που ενσωματώνεται και της ευθύνης των υπογραφέων είναι το έγγραφο

3) **αρχή της αυτονομίας:** η νομική θέση του κομιστή είναι ανεξάρτητη από την θέση των προηγούμενων κομιστών, διότι ο νέος κομιστής αποκτά ίδιο (δικό του δλδ) δικαίωμα και όχι δικαίωμα από εκχώρηση – εδώ στηρίζεται και η αρχή του απροβλήτου ή περιορισμού των ενστάσεων (άρθρα 17 ν. 5325/1932 και 22 ν. 5960/1933)

4) **αρχή της αυτοτέλειας των υπογραφών:** αν το αξιόγραφο φέρει υπογραφές ελαττωματικές (ανικάνων ή πλαστές), αυτό δεν επηρεάζει την ευθύνη των άλλων υπογραφέων (άρθρα 7 ν. 5325/1932 και 10 ν. 5960/1933)

5) **αρχή του φαινομένου δικαίου (νομιμοφάνεια):** ο καλόπιστος τρίτος που εμπιστεύθηκε ένα εξωτερικά – τυπικά έγκυρο αξιόγραφο προστατεύεται από ελαττώματα στις εσωτερικές σχέσεις προηγούμενων υπογραφέων λόγω ακριβώς του φαινομένου που δημιούργησαν στις συναλλαγές ότι κυκλοφορεί ένα καθ' όλα σωστό αξιόγραφο

Δ. ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Δ.1. Γενικά:

- βασική διάταξη στην οποία προβλέπονται οι επιτρεπόμενες ενστάσεις και ρυθμίζονται αυτές σχετικά: άρθρο 78 § 2 ν.δ. 17.7/13.8.1923 περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών (τριμερής εκ του νόμου διάκριση):

«Κατά του νομιμοποιημένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης ν' αντιτάξει αντιρρήσεις μόνον α) αφορώσας το κύρος εν τω δικαιογράφω ιδίας αυτού δηλώσεως, β) συναγομένας εκ του περιεχομένου του εγγράφου, γ) ανηκούσας εις αυτόν αμέσως κατά του κατόχου.»

- πλάι στην διάκριση της θεωρίας σε ενστάσεις εμπράγματα (in rem) και προσωπικές (in personam):

α) εμπράγματα: προτείνονται κατά οποιουδήποτε κομιστή

α1) απόλυτα εμπράγματα: προτείνονται από οποιονδήποτε οφειλέτη κατά οποιουδήποτε κομιστή

α2) σχετικά εμπράγματα: προτείνονται μόνο από συγκεκριμένο οφειλέτη κατά οποιουδήποτε κομιστή

β) σχετικές: προβάλλονται από συγκεκριμένο οφειλέτη κατά συγκεκριμένου κομιστή

Δ.2. Ειδικότερα οι ενστάσεις με βάση την τριμερή διάκριση του νόμου:

1) ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ (78 § 2 περ. α' ν.δ. 1923):

- αφορούν την ίδια την εγκυρότητα της δήλωσης βούλησης του οφειλέτη που αποτυπώνεται πάνω στο αξιόγραφο

- για να δημιουργηθεί υποχρέωση από το αξιόγραφο πρέπει να υπάρχει δήλωση βούλησης (κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί χωρίς την θέλησή του)

- επιτρεπόμενες ενστάσεις που προβάλλονται και κατά καλοπίστου (σχετικά εμπράγματα)

α) πλαστότητα της υπογραφής του οφειλέτη (άρθρο 7 ν. 5325/1932 – 10 ν. 5960/1933)

β) πλαστογράφηση του κειμένου (νόθευση – αλλοίωση) (άρθρο 69 ν. 5325/1932 – 51 ν. 5960/1933)

γ) απόλυτη βία

δ) έλλειψη δικαιοπρακτικής ικανότητας προς ανάληψη αξιωματικής υποχρέωσης (άρθρο 79 συνδ. 7 ν. 5325/1932 – 58 συν. 10 ν. 5960/1933)

ε) έλλειψη/υπέρβαση πληρεξουσιότητας (άρθρο 7 και 8 ν. 5325/1932 – 10 και 11 ν. 5960/1933)

- μη επιτρεπόμενες κατά καλοπίστου προτεινόμενες ενστάσεις (μόνο κατά του πρώτου αποκτώντος και του κακόπιστου κομιστή προβαλλόμενες)

α) έλλειψη συμβάσεως δόσεως – λήψεως (κλοπή ή απώλεια του αξιωματικού)

β) πλάνη, απάτη, απειλή, ψυχική βία

γ) έλλειψη ενοχής από παίγνιο/στοίχημα

δ) έλλειψη συνείδησης ότι υπογράφεται αξιόγραφο

- στην πράξη οι μη επιτρεπόμενες κατά καλοπίστου ενστάσεις μπορεί να ενταχθούν και στις προσωπικές της περ. γ' του άρθρου 78

2) ΠΟΥ ΣΥΝΑΓΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ (78 § 2 περ. β' ν.δ. 1923):

- ισχυρισμοί που αφορούν τον ίδιο τον τίτλο και προκύπτουν από αυτόν (άμεσα από το περιεχόμενο του εγγράφου)

- προτείνονται κατά παντός κομιστή από οποιονδήποτε από συγκεκριμένο οφειλέτη ή από όλους ανάλογα την περίπτωση (απόλυτα ή σχετικά εμπράγματα)

- τέτοιες είναι:

- απολύτως εμπράγματα

- α) έλλειψη μη αναπληρώσιμου τυπικού στοιχείου (άρθρο 1 ν. 5325/1932 – 1 ν. 5960/1933)
- β) έλλειψη συντάξεως διαμαρτυρικού (άρθρο 53 ν. 5325/1932 – 40 ν. 5960/1933)
- γ) έλλειψη τυπικής νομιμοποίησης του κομιστή (άρθρο 16 ν. 5325/1932 – 19 ν. 5960/1933)
- δ) απαγόρευση οπισθογράφησης βάσει ρήτρας του εκδότη (άρθρο 11 § 2 ν. 5325/1932 – 14 ν. 5960/1933)
- ε) πληρωμή (εξόφληση) που σημειώνεται στον τίτλο (άρθρο 39 ν. 5325/1932 – 34 ν. 5960/1933)
- στ) παράταση της λήξης που σημειώνεται στον τίτλο
- ζ) παραγραφή (άρθρο 70 ν. 5325/1932 – 52 ν. 5960/1933)
- η) έκπτωση του κομιστή από το δικαίωμα αναγωγής (άρθρο 53 ν. 5325/1932 – 40 ν. 5960/1933)
- σχετικά εμπράγματα
 - α) μερική αποδοχή (άρθρο 26 § 1 ν. 5325/1932)
 - β) μερική τριτεγγύηση (άρθρο 30 § 1 ν. 5325/1932 – 25 § 1 ν. 5960/1933)
 - γ) αποκλεισμός της ευθύνης του εκδότη για την αποδοχή βάσει ρήτρας (άρθρο 9 § 2 ν. 5325/1932)
 - δ) αποκλεισμός ευθύνης του οπισθογράφου (άρθρο 15 § 1 ν. 5325/1932 – 18 § 1 ν. 5960/1933)
 - ε) απαγόρευση οπισθογράφησης από ρήτρα του οπισθογράφου (άρθρο 15 § 2 ν. 5325/1932 – 18 § 2 ν. 5960/1933)

3) ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ ΤΟΝ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΜΙΣΤΗ (78 § 2 περ. γ' ν.δ. 1923):

- προσωπικές ενστάσεις

- ρυθμίζονται κατ' ιδίαν στους θεσμικούς νόμους (άρθρο 17 ν. 5325/1932 – 22 ν. 5960/1933)

- τέτοιες είναι:

α) ενστάσεις από την αιτία της έκδοσης

- β) ένσταση για χαριστική ανάληψη υποχρέωσης (συν/κή ευκολίας)
- γ) αντισυμβατική συμπλήρωση λευκής συναλλαγματικής ή επιταγής (10 ν. 5325/1932 – 13 ν. 5960/1933)
- δ) παράταση του χρόνου λήξης μη αναγραφόμενη στον τίτλο βάσει σχετικής συμφωνίας
- ε) μη σημειούμενη εξόφληση
- στ) συμψηφισμός
- ζ) εικονικότητα
- η) υπαναχώρηση

Ε. ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΣ

Ε.1. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

1) Παραγραφή αξιογραφικών αξιώσεων

- άρθρο 70 ν. 5325/1932

«Πάσαι αι εκ της συναλλαγματικής απορρέουσαι αγωγαί κατά του αποδέκτου παραγράφονται μετά τρία έτη από της χρονολογίας της λήξεως.

Αι αγωγαί του κομιστού κατά των οπισθογράφων και κατά του εκδότη παραγράφονται μετά εν έτος από της χρονολογίας του εμπροθέσμως συνταχθέντος διαμαρτυρικού ή από της χρονολογίας της λήξεως, εν περιπτώσει ρήτρας «ανέξοδος επιστροφή».

Αι αγωγαί των οπισθογράφων κατ' αλλήλων και κατά του εκδότη παραγράφονται μετά εξ μήνας από της ημέρας καθ' ην ο οπισθογράφος εκπλήρωσε την συναλλαγματικήν ή από της ημέρας καθ' ην ούτος ενήχθη. »

α.α.	ΕΝΑΓΟΜΕΝΟΣ	ΕΝΑΓΩΝ	ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ
1.	- κατά του αποδέκτη - κατά του τριτεγγυητή του αποδέκτη	- από κομιστή - από εξ αναγωγής πληρώσαντα υπόχρεο	3 χρόνια από την λήξη
2.	- κατά των οπισθογράφων - κατά των τριτεγγυητών των οπισθογράφων	- από κομιστή	1 χρόνο: α) από την εμπρόθεσμη σύνταξη διαμαρτυρικού ή β) από την ημερομηνία λήξεως
3.	- κατά των λοιπών οπισθογράφων - κατά του εκδότη - κατά των τριτεγγυητών τους	- από πληρώσαντα οπισθογράφο	6 μήνες: α) από την ημερομηνία πληρωμής ή β) από την εναγωγή του υποχρέου

2) Παραγραφή αξιώσεων αδικαιολογήτου πλουτισμού

- άρθρο 80 ν. 5325/1932

«Εν περιπτώσει εκπτώσεως του κομιστού ή του πληρώσαντος οπισθογράφου είτε παραγραφής της εκ συναλλαγματικής αγωγής, δύναται να χωρήσει κατά το εκδότη ή του οπισθογράφου αγωγή εξ αδικαιολογήτου πλουτισμού.

Η αυτή αγωγή, εν περιπτώσει παραγραφής της εκ συναλλαγματικής αγωγής, χωρεί και κατά του αποδέκτη. Η αγωγή παραγράφεται μετά πενταετίαν από της χρονολογίας της λήξεως της συναλλαγματικής.»

<u>α.α.</u>	<u>ΕΝΑΓΟΜΕΝΟΣ</u>	<u>ΕΝΑΓΩΝ</u>	<u>ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ</u>
1.	- κατά οποιουδήποτε οφειλέτη (εκδότη, αποδέκτη, οπισθογράφου, τριτεγγυητή)	- από κομιστή ή πληρώσαντα οφειλέτη	5 χρόνια από την λήξη της συναλλαγματικής

Ε.2. ΕΠΙΤΑΓΗ

1) Παραγραφή αξιογραφικών αξιώσεων

- άρθρο 52 ν. 5960/1933

«Αί εξ αναγωγής αγωγή του κομιστού κατά των οπισθογράφων, κατά του εκδότη και κατά των άλλων υποχρέων παραγράφονται μετά εξ μήνας από της λήξεως της προθεσμίας προς εμφάνισιν.

Αί εξ αναγωγής αγωγή των διαφόρων προς πληρωμήν επιταγής υποχρέων των μόν κατά των δε παραγράφονται εξ μήνας από της ημέρας, καθ' ήν ο υπόχρεος επλήρων επιταγήν ή από της ημέρας, καθ' ήν αυτός ούτος ενήχθη.»

<u>α.α.</u>	<u>ΕΝΑΓΟΜΕΝΟΣ</u>	<u>ΕΝΑΓΩΝ</u>	<u>ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ</u>
1.	- κατά των οπισθογράφων - κατά του εκδότη - κατά των τριτεγγυητών τους	- από κομιστή	6 μήνες από την λήξη της προθεσμίας εμφάνισης προς πληρωμή
2.	- κατά των λοιπών οπισθογράφων - κατά του εκδότη - κατά των τριτεγγυητών τους	- από οπισθογράφο που πλήρωσε	6 μήνες: α) από την ημερομηνία πληρωμής ή β) από την εναγωγή του υποχρέου

2) Παραγραφή αξιώσεων αδικαιολογήτου πλουτισμού

- άρθρο 60 ν. 5960/1933

«Εν περιπτώσει είτε εκπτώσεως του κομιστού είτε παραγραφής της εξ επιταγής αναγωγής χωρεί κατά του εκδότη ή κατά των οπισθογράφων αγωγή εξ αδικαιολογήτου πλουτισμού.

Η αγωγή αυτή παραγράφεται μετά πενταετίαν από της χρονολογίας της εκδόσεως της επιταγής.»

<u>α.α.</u>	<u>ΕΝΑΓΟΜΕΝΟΣ</u>	<u>ΕΝΑΓΩΝ</u>	<u>ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ</u>
1.	- κατά οποιουδήποτε οφειλέτη (εκδότη, αποδέκτη, οπισθογράφου, τριτεγγυητή)	- από κομιστή ή πληρώσαντα οφειλέτη	5 χρόνια από την έκδοση της επιταγής

ΜΕΡΟΣ Β : ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 1

Ο έμπορος Α διατηρεί επιχείρηση ηλεκτρικών ειδών στην Αθήνα. Λόγω οικονομικών προβλημάτων δανείζεται από τον έμπορο Β 15.000 ευρώ. Μεταξύ των Α και Β συμφωνείται το δάνειο αυτό να επιστραφεί σε πέντε μήνες και προς εξασφάλιση του Β συμφωνείται στις 15.5.2023 η έκδοση από τον ίδιο μιας συναλλαγματικής ποσού 17.000 ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο ποσό του δανείου και σε 2.000 ευρώ τόκους, την οποία και αποδέχεται ο Α.

Ο Β προς ικανοποίηση οφειλών του μεταβίβασε στον Γ την συναλλαγματική, οπισθογραφώντας την. Ο Γ οπισθογράφησε την συναλλαγματική στον Δ, ο Δ οπισθογράφησε περαιτέρω την συναλλαγματική στον Ε και εγγυήθηκε επί της συναλλαγματικής υπέρ του Δ ο φίλος του Χ. Ο Ε με λευκή οπισθογράφιση και με την ρήτρα «όχι εις διαταγή» την μεταβίβασε στον Ζ. Τέλος, ο Ζ οπισθογράφησε την συναλλαγματική στην τράπεζα Τ για εξόφληση υπολοίπου δανείου του.

Κατά την λήξη της συναλλαγματικής η τράπεζα Τ ζητάει από τον Α να πληρώσει το ποσό της συναλλαγματικής. Ο Α αρνείται να πληρώσει ισχυριζόμενος α) ότι η τράπεζα Τ δεν είναι η νόμιμη κομίστρια, β) ότι η συναλλαγματική αυτή εμπεριέχει τόκους και άρα δεν περιλαμβάνει μόνο το ποσό του δανείου, γ) ότι σε περίπτωση που θεωρηθεί ότι νομίμως περιλήφθηκαν οι τόκοι, αυτοί είναι τοκογλυφικοί και άρα η αιτία της συναλλαγματικής είναι παράνομη.

Η τράπεζα Τ ζητάει την πληρωμή της συναλλαγματικής παράλληλα και από τον Δ και τον Χ, γνωρίζοντας ότι ο Δ έχει περιουσία. Ωστόσο ανακαλύπτει ότι ο Δ τελούσε ήδη πριν από την υπογραφή της συναλλαγματικής σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση. Έτσι, ο Δ προβάλλει διά του δικαστικού συμπαραστάτη του ότι η τεθειμένη στην συναλλαγματική υπογραφή του πάσχει και ως ελαττωματική δεν οδηγεί σε δική του ευθύνη, όπως το ίδιο ισχυρίζεται και ο Χ, επικαλούμενος ότι ο ίδιος εγγυήθηκε υπέρ του Δ και έτσι μη ευθύνη του Δ συνεπάγεται έλλειψη και δικής του ευθύνης.

Περαιτέρω, η τράπεζα Τ στρέφεται κατά του Ε, ο οποίος αρνείται να πληρώσει, ισχυριζόμενος ότι έχει απαλλαχθεί από την ευθύνη του δυνάμει της τεθειμένης υπ' αυτού ρήτρας. Τέλος, η τράπεζα Τ στρέφεται κατά του Β, ο οποίος προβάλλει ένσταση συμψηφισμού.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

- 1) Γιατί ο Β θεωρεί ότι με την συναλλαγματική εξασφαλίζεται η επιστροφή του δανείου; Είναι βάσιμη η πεποίθησή του αυτή;
- 2) Πώς διαμορφώθηκαν αξιολογικά οι ιδιότητες των Α και Β στην συναλλαγματική;
- 3) Πότε είναι η λήξη της συναλλαγματικής;
- 4) Είναι βάσιμοι οι ισχυρισμοί του Α;
- 5) Είναι βάσιμοι ο ισχυρισμοί του Δ και του Χ;
- 6) Είναι βάσιμος ο ισχυρισμός του Ε;
- 7) Είναι βάσιμη η ένσταση συμψηφισμού του Β προς την Τ;
- 8) Ποια είναι τα βασικά ένδικα βοηθήματα με τα οποία η Τ μπορεί να ζητήσει την ικανοποίηση της εκ συναλλαγματικής αξίωσής της;
- 9) Πότε παραγράφεται η αξίωση από συναλλαγματική της Τ έναντι των ως άνω υπόχρεων;
- 10) Εάν ο Γ πληρώσει το ποσό που αναγράφεται στην συναλλαγματική προς την Τ, μπορεί να αξιώσει το ποσό αυτό από άλλους υπόχρεους από την συναλλαγματική; Εάν ναι, πώς και εντός ποιας προθεσμίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- 1) Η συναλλαγματική δημιουργείται για να ικανοποιήσει μια προϋπάρχουσα οικονομική σχέση, η οποία δεν εκκαθαρίστηκε άμεσα και βασίζεται σε μια βασική/υποκείμενη έννομη σχέση (π.χ. σύμβαση έργου, δανείου, μίσθωσης κλπ), δημιουργούμενης έτσι μιας νέας και παράλληλης προς την βασική ενοχικής σχέσης πολύ ισχυρότερης από την βασική/υποκείμενη σχέση. Λόγω του πολύ αυστηρού δικαίου της συναλλαγματικής, σύμφωνα με το οποίο η συναλλαγματική είναι ανεξάρτητη από την αιτία της έκδοσής της και οι ενστάσεις είναι περιορισμένες, ενώ παράλληλα η δικαστική ικανοποίηση της αξίωσης από συναλλαγματική είναι δικονομικά ευχερέστερη και ταχύτερη, η δημιουργία αξίωσης από συναλλαγματική παράλληλα προς την αξίωση από την βασική/υποκείμενη σχέση οδηγεί σε

ευνοϊκότερη θέση του δανειστή, αυξάνοντας τις πιθανότητες να ικανοποιηθεί επί της ουσίας η οικονομική του αξίωση έναντι του οφειλέτη του.

Για τους λόγους αυτούς η έκδοση συναλλαγματικής από τον Β με αποδέκτη τον Α λειτουργεί πράγματι εξασφαλιστικά υπέρ του Β, αυξάνοντας τις πιθανότητες να ικανοποιηθεί, και δη με διάφορες δυνατότητες, η χρηματική αξίωσή του έναντι του Α, καθιστώντας την πεποίθηση του Β βάσιμη.

2) Κατά την γέννηση της συναλλαγματικής υπάρχουν τουλάχιστον τρεις ιδιότητες, οι οποίες είτε μπορεί καθεμιά εξ αυτών να αναλαμβάνεται από ξεχωριστό πρόσωπο, είτε μπορεί δύο ή και οι τρεις αυτές να συγκεντρώνονται σε δύο ή και ένα πρόσωπο αντίστοιχα. Αυτές είναι οι ιδιότητες του εκδότη, του λήπτη και του πληρωτή. Δεν είναι δυνατόν να παραλείπεται η ιδιότητα του λήπτη, διότι η συναλλαγματική δεν μπορεί να εκδοθεί ως αξιόγραφο εις τον κομιστή (βλ. άρθρο 68 § 1 ν.δ. 17.7/13.8.1923 σε συνδ. με άρθρα 1 στοιχ. 6, 3 και 12 § 3 ν. 5325/1932).

Η συναλλαγματική περιέχει την εντολή ενός προσώπου (του εκδότη) προς ένα πρόσωπο με το οποίο συνδέεται με κάποια έννομη σχέση (πληρωτής) να πληρώσει σε έναν τρίτο ή σε εντολή του τρίτου (λήπτης) ορισμένο χρηματικό ποσό. Πρόκειται κατ' αρχήν για τριγωνική (δισκελή) σχέση. Δεν χρειάζεται, όμως, οι ιδιότητες αυτές να αποδίδονται αποκλειστικά σε διαφορετικά πρόσωπα. Έτσι, συχνά συναντάται στην πράξη ο εκδότης της συναλλαγματικής να είναι ταυτόχρονα και ο λήπτης της με τον πληρωτή να είναι ο οφειλέτης, ενώ κάποιες φορές μπορεί το ίδιο πρόσωπο να φέρει και τις τρεις ιδιότητες και έτσι η απαίτηση από συναλλαγματική να δημιουργείται επί της ουσίας με την οπισθογράφιση από τον εκδότη και την παράδοση στον υπέρ ου. Τέλος, η αποδοχή ως δήλωση βούλησης πρέπει να δηλωθεί στην συναλλαγματική και αποτελεί την εκπεφρασμένη βούληση του αναγραφόμενου ως πληρωτή προσώπου να αναλάβει την (αναιτιώδη και αυτοτελή) υποχρέωση από συναλλαγματική έναντι οποιουδήποτε δικαιούχου (κομιστών και εκδότη).

Σύμφωνα με τα ως άνω και τα δεδομένα του πρακτικού ο Α είναι ο πληρωτής και με την αποδοχή του ο αποδέκτης της συναλλαγματικής και ο Β συγχρόνως ο εκδότης και ο λήπτης της.

3) Η λήξη της συναλλαγματικής είναι σημαντική γιατί προσδιορίζει την ημέρα που πρέπει αυτή να εμφανισθεί προς πληρωμή και την παραγραφή των αξιώσεων από συναλλαγματική. Αποτελεί στοιχείο τυπικό της συναλλαγματικής σύμφωνα με το

άρθρο 1 ν. 5325/1932 και μπορεί να αναπληρωθεί σύμφωνα με το άρθρο 2 § 2 ν. 5325/1932. Οι δυνατοί χρόνοι λήξης είναι αποκλειστικά τέσσερις, χωρίς να επιτρέπεται να ορισθεί άλλος, και ρυθμίζονται σχετικά στα άρθρα 33 επ. ν. 5325/1932.

Σύμφωνα με το άρθρο 36 § 1 ν. 5325/1932 «*Η λήξις συναλλαγματικής εκδοθείσης επί προθεσμία ενός ή πλειόνων μηνών από της χρονολογίας ή από της όψεως επέρχεται κατά την αντίστοιχον χρονολογίαν του μηνός κατά τον οποίον η πληρωμή δέον να γίνη*». Εάν δε η ημερομηνία αυτή είναι αργία, κι άρα η λήξη της συναλλαγματικής συμπίπτει με αργία, η εμφάνιση προς πληρωμή γίνεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα (άρθρο 72 ν. 5325/1932).

Εν προκειμένω η συναλλαγματική ορίσθηκε να λήγει πέντε μήνες μετά την ημερομηνία υπογραφής της συναλλαγματικής. Πρόκειται δηλαδή για συναλλαγματική εμφανιστέα προς πληρωμή μετά προθεσμία πέντε μηνών από της ημερομηνίας εκδόσεως. Συνεπώς, η συναλλαγματική αυτή λήγει στις 15.10.2023, ημέρα Κυριακή, κι άρα η λήξη της παρατείνεται κατά μια ημέρα, δηλαδή στην αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, και δη στις 16.10.2023, οπότε και είναι εμφανιστέα προς πληρωμή. Ο νόμιμος κομιστής πρέπει να την εμφανίσει για πληρωμή στις 16.10.2023 ή εντός δύο ημερών από την ημερομηνία λήξης (άρθρο 38 ν. 5325/1932), προκειμένου να μην χάσει όλα τα δικαιώματά του από την συναλλαγματική.

4) Η τράπεζα Τ στην λήξη της συναλλαγματικής ζήτησε από τον αποδέκτη Α να πληρώσει το ποσό της συναλλαγματικής. Σύμφωνα με το άρθρο 28 § 1 ν. 5325/1932 «*Δια της αποδοχής ο πληρωτής υποχρεούται να πληρώση την συναλλαγματικήν κατά την λήξιν*». Ωστόσο, ο Α αρνείται να πληρώσει προβάλλοντας τρεις ισχυρισμούς. Ειδικότερα:

α) Κατά πρώτον ο Α προβάλλει ότι η τράπεζα Τ δεν είναι η νόμιμη κομίστρια. Ο δικαιούχος από συναλλαγματική είναι αρχικά ο λήπτης της και μετά την οπισθογράφηση ο νόμιμος κομιστής της (μεταγενέστερος δικαιούχος). Νόμιμος κομιστής είναι εκείνος στον οποίο έχει μεταβιβασθεί η συναλλαγματική σύμφωνα με τους όρους του νόμου και τις τυχόν ρήτρες επ' αυτής. Οι τρόποι μεταβίβασης της συναλλαγματικής είναι η εκχώρηση, η οπισθογράφηση και η απλή μεταβίβαση με συμφωνία και παράδοση επί λευκής συναλλαγματικής (χωρίς να καθίσταται αξιόγραφο εις τον κομιστή).

Σύμφωνα με το άρθρο 16 § 1 εδ. α' ν. 5325/1932 «Ο κάτοχος συναλλαγματικής θεωρείται νόμιμος κομιστής, εάν στηρίζη το δικαίωμά του επί αδιάκοπου σειράς οπισθογραφήσεων και εάν έτι η τελευταία οπισθογράφησις είναι εν λευκώ». Έτσι, νόμιμος κομιστής θεωρείται εκείνος που στηρίζει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων. Αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων έχουμε όταν σε κάθε οπισθογράφηση ο προηγούμενος υπέρ ου είναι και ο επόμενος οπισθογράφος. Η σειρά των οπισθογραφήσεων πρέπει να εκκινεί από τον λήπτη (ή τον εκδότη επί συναλλαγματικής εις ιδίαν διαταγή) και να τελειώνει στον υπέρ ου η οπισθογράφηση εμφανιζόμενο ως νόμιμο κομιστή. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 16 § 1 εδ. γ' ν. 5325/1932 «Όταν οπισθογράφησις εν λευκώ ακολουθήται υπ' άλλης οπισθογραφήσεως, ο υπογραφεύς ταύτης θεωρείται ότι απέκτησε την συναλλαγματικήν δια της εν λευκώ οπισθογραφήσεως» κι άρα η σειρά των οπισθογραφήσεων δεν διακόπτεται από την λευκή οπισθογράφηση ούτε εάν μεσολαβήσει μετά από αυτή νέα οπισθογράφηση, θεωρουμένου του υπογραφέως οπισθογράφου ως τότε νομίμου κομιστή δυνάμει συμφωνίας και παράδοσης λευκής οπισθογραφημένης συναλλαγματικής.

Τέλος, από τον συνδυασμό του άρθρου 11 § 2 ν. 5325/1932, σύμφωνα με το οποίο «Οσάκις ο εκδότης έθηκεν εν τη συναλλαγματική τας λέξεις «ουχί εις διαταγήν» ή άλλην ισοδύναμον φράσιν, ο τίτλος δεν δύναται να μεταβιβασθή ειμή μόνον κατά τον τύπον και μετά των αποτελεσμάτων κοινής εκχωρήσεως», με το άρθρο 15 § 2 ν. 5325/1932, σύμφωνα με το οποίο «Δύναται να απαγορεύση νέαν οπισθογράφησιν, εν τη περιπτώσει ταύτη δεν ευθύνεται ένταντι των προσώπων προς τα οποία η συναλλαγματική ωπισθογραφήθη μεταγενέστερον», προκύπτει ότι η ρήτρα «ουχί εις διαταγή» που τίθεται από τον εκδότη της συναλλαγματικής καθιστά την τελευταία ονομαστικό αξιόγραφο, δυνάμενο να μεταβιβασθεί νομίμως μόνο με εκχώρηση, ενώ εάν αυτή η ρήτρα τεθεί από οπισθογράφο δεν μετατρέπει την συναλλαγματική σε ονομαστικό αξιόγραφο, αλλά εάν αυτή τυχόν μεταβιβασθεί μεταγενεστέρως, περιορίζει την ευθύνη του οπισθογράφου που έθεσε την σχετική ρήτρα.

Τούτων δοθέντων, προκύπτει ότι ο Β ήταν ο αρχικός δικαιούχος της συναλλαγματικής ως εκδότης και ταυτόχρονα λήπτης της και έπειτα κατά σειρά μεταγενέστεροι δικαιούχοι της ήταν ο Γ (που την απέκτησε με οπισθογράφηση από τον Β), ο Δ με οπισθογράφηση από τον Γ, ο Ε (που την απέκτησε με οπισθογράφηση από τον Δ), ο Ζ (που την απέκτησε με συμφωνία και παράδοση από τον Ε) και τελικώς η τράπεζα Τ, η οποία την απέκτησε με οπισθογράφηση από τον Ζ χωρίς να επηρεάζει την δυνατότητα οπισθογράφησης η ρήτρα «ουχί εις διαταγή» που έθεσε ο

Ε στον Ζ. Συνεπώς, η Τ είναι νόμιμη κομίστρια της συναλλαγματικής και άρα ο υπό α ισχυρισμός του Α αβάσιμος.

β) Ως δεύτερο ισχυρισμό του ο Α προβάλλει ότι η συναλλαγματική εμπεριέχει τόκους και άρα δεν περιλαμβάνει μόνο το ποσό του δανείου. Σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχ. 2 ν. 5325/1932 τυπικό στοιχείο του νόμου για την εγκυρότητα της συναλλαγματικής είναι η αναγραφή ποσού ορισμένου. Δεν επιτρέπεται δηλαδή το ποσό της συναλλαγματικής να προσδιορίζεται από στοιχεία που βρίσκονται έξω από τον τίτλο. Η ρήτρα τόκου επίσης απαγορεύεται, διότι το ποσό πρέπει να είναι ορισμένο και ενιαίο. Σε περίπτωση που τα μέρη επιθυμούν το ποσό της συναλλαγματικής να είναι έντοκο, οι τόκοι συνυπολογίζονται εκ των προτέρων και συμπεριλαμβάνονται στο τελικό πληρωτέο ποσό.

Συνεπώς, το κύρος της εκδοθείσας συναλλαγματικής δεν επηρεάζεται από την αναγραφή ως τελικού πληρωτέου ποσού του αρχικού ποσού του δανείου με το ποσό του τόκου, αφού πρόκειται για ποσό ορισμένο και ενιαίο σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχ. 2. Έτσι, ο ισχυρισμός αυτός το Α είναι αβάσιμος.

γ) Ο Α κατά ύστατη προσπάθεια να καταφέρει να μην πληρώσει την συναλλαγματική στην Τ ισχυρίζεται ότι οι τόκοι είναι τοκογλυφικοί και συμπαρασύρουν την συναλλαγματική σε ακυρότητα. Εν προκειμένω το ποσοστό του τόκου συνίσταται μηνιαίως σε περίπου 2,67 % (13,34 % σε πέντε μήνες), το οποίο μπορεί να θεωρηθεί νόμιμο ή καταχρηστικό (τοκογλυφικό) αναλόγως των συνθηκών της αγοράς.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 78 § 2 περ. γ' ν.δ. 1923 «*Κατά του νομιμοποιημένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης ν' αντιτάξει αντιρρήσεις μόνον α) αφορώσας το κύρος εν τω δικαιογράφω ίδιας αυτού δηλώσεως, β) συναγομένας εκ του περιεχομένου του εγγράφου, γ) ανηκούσας εις αυτόν αμέσως κατά του κατόχου*». Ο σχετικός ισχυρισμός του Α, υποτεθείσθω βάσιμος ως προς τον τοκογλυφικό χαρακτήρα του ποσοστού, δεν αφορά στο κύρος της δήλωσης βούλησης του Α (αφού αυτήν την βούληση είχε και αυτή δηλώθηκε), ούτε προκύπτει από το περιεχόμενο της συναλλαγματικής κάποιο ελάττωμα. Συνεπώς πρόκειται για προσωπική ένσταση (78 § 2 περ. γ' ν.δ. 1923), η οποία σχετίζεται με προσωπική προϋφιστάμενη έννομη σχέση μεταξύ των Α και Β και όχι μεταξύ του Α και της Τ. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 17 ν. 5325/1932, που ορίζει ότι «*Τα εκ της*

συναλλαγματικής εναγόμενα πρόσωπα δεν δύναται να αντιτάξωσι κατά του κομιστού τας ενστάσεις τας στηριζόμενας επί των προσωπικών σχέσεων αυτών μετά του εκδότη ή των προηγουμένων κομιστών, εκτός εάν ο κομιστής κατά την κτήσιν της συναλλαγματικής ενήργησεν εν γνώσει προς βλάβην του οφειλέτου.»», προκύπτει ότι ο Α δεν δύναται να αντιτάξει κατά της Τ τον σχετικό ισχυρισμό, παρά μόνο κατά του Β, αποκλείοντας την ευθύνη του για το ποσό του τόκου, όχι όμως για το ποσό του δανείου (15.000 ευρώ). Κατά συνέπεια είναι αβάσιμος ο ισχυρισμός του Α και απορριπτέος.

5) Όταν η Τ ζήτησε από τον υπόχρεο Δ την πληρωμή της συναλλαγματικής, ο Δ πρόβαλε ότι ο ίδιος κατά την ανάληψη της υποχρέωσης από συναλλαγματική τελούσε σε δικαστική συμπαράσταση. Η ανάληψη της υποχρέωσης από συναλλαγματική με οποιαδήποτε ιδιότητα αποτελεί δικαιοπραξία κι άρα, για να είναι έγκυρη, απαιτείται ικανότητα προς δικαιοπραξία (79 ν. 5325/1932 σε συνδ. με 127 επ. ΑΚ). Συνεπώς, ο ανίκανος προς δικαιοπραξία αναλαμβάνει εγκύρως τέτοια υποχρέωση μόνο μέσω του νομίμου δικαστικού συμπαραστάτη του, ενώ εάν υπογράψει ο ίδιος επέρχεται πράγματι ακυρότητα της υπογραφής του (130 ΑΚ). Η ακυρότητα αυτή είναι σχετική υπέρ του ανικάνου, ο οποίος μπορεί να την αντιτάξει εναντίον οποιουδήποτε, ακόμη και καλοπίστου δικαιούχου.

Σύμφωνα με το άρθρο 78 § 2 ν.δ. 1923 «Κατά του νομιμοποιημένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης ν' αντιτάξη αντιρρήσεις μόνον α) αφορώσας το κύρος εν τω δικαιογράφω ιδίας αυτού δηλώσεως, β) συναγομένας εκ του περιεχομένου του εγγράφου, γ) ανηκούσας εις αυτόν αμέσως κατά του κατόχου». Εδώ πρόκειται για περίπτωση ένστασης που αφορά την ίδια την δήλωση της βούλησης που τέθηκε επί της συναλλαγματικής από τον Δ, δηλαδή έχει εφαρμογή η περ. α'. Σύμφωνα με το άρθρο 7 ν. 5325/1932 «Εάν η συναλλαγματική φέρη υπογραφάς προσώπων ανικάνων προς ανάληψιν υποχρεώσεως εκ συναλλαγματικής, υπογραφάς πλαστάς, ή υπογραφάς ανυπάρχτων προσώπων, ή υπογραφάς αι οποίαι ένεκα παντός άλλου λόγου δεν δύναται να υποχρεώσωσι τα πρόσωπα τα υπογράψαντα την συναλλαγματικήν ή δια του ονόματος των οποίων υπεγράφη αύτη, αι υποχρεώσεις των λοιπών υπογραφέων παραμένουν ουχ ήτοι έγκυροι». Συνεπώς, σε αντίθεση με τις προσωπικές ενστάσεις που προβάλλονται μόνο μεταξύ των μερών στα οποία αφορά η προσωπική έννομη σχέση, ο θεσμικός νόμος της συναλλαγματικής επιτρέπει την προβολή των ενστάσεων επί ελαττωματικής δήλωσης βούλησης κατά παντός

κομιστή, ακόμη και καλοπίστου, προβάλλονται όμως μόνο από τον υπογραφέα του οποίου η δήλωση πάσχει (σχετικώς εμπράγματα ένσταση). Η ακυρότητα όμως της υπογραφής δεν επηρεάζει το κύρος της ίδιας της συναλλαγματικής, αλλά, αν μία υπογραφή είναι άκυρη, δεν γεννά ευθύνη μόνο του υπογραφέως της, οι υπογραφές δε των λοιπών υπογραφέων που ακολουθούν δεν επηρεάζονται, παραμένοντας έγκυρες (άρθρο 7 – αρχή της αυτοτέλειας των υπογραφών).

Τέλος, σε αρμονία με το άρθρο 7 το άρθρο 32 § 2 ν. 5325/1932 προβλέπει ειδικά ότι *«Η υποχρέωσις αυτού είναι ισχυρά και όταν η ενοχή υπέρ ης ηγγυήθη είναι άκυρος λόγω πάσης άλλης αιτίας, εκτός ελαττώματος περί τον τύπον»* (αρχή της αυτοτέλειας των υπογραφών). Δηλαδή η τριτεγγύηση δεν επηρεάζεται από τυχόν ουσιαστικό της δήλωσης βουλήσεως ελάττωμα του υπέρ ου η τριτεγγύηση, παρά μόνον εάν το ελάττωμα είναι τυπικό.

Σύμφωνα λοιπόν με τα ως άνω ο ισχυρισμός του Δ έναντι της Τ είναι βάσιμος και μπορεί να προβληθεί εναντίον της, παρ' ότι είναι καλόπιστη. Απ' εναντίας ο ισχυρισμός του τριτεγγυητή Χ είναι αβάσιμος και κατά τούτο απορριπτέος, αφού η έλλειψη δικαιοπρακτικής ικανότητας δεν είναι τυπικό αλλά ουσιαστικό ελάττωμα και δεν επηρεάζει την δοθείσα από τον Χ τριτεγγύηση.

6) Η Τ στρέφεται στον Ε για να πληρώσει την συναλλαγματική, εκείνος όμως της αντιτάσσει ότι λόγω της ρήτηρας που είχε θέσει έχει απαλλαχθεί από την ευθύνη του.

Όπως αναφέρθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 11 § 2 ν. 5325/1932 *«Οσάκις ο εκδότης έθηκεν εν τη συναλλαγματική τας λέξεις «ουχί εις διαταγήν» ή άλλην ισοδύναμον φράσιν, ο τίτλος δεν δύναται να μεταβιβασθή ειμή μόνον κατά τον τύπον και μετά των αποτελεσμάτων κοινής εκχώρησης»*. Έτσι, εάν ο εκδότης θέσει τέτοια ρήτρα, η συναλλαγματική από εις διαταγήν αξιόγραφο γίνεται ονομαστικό, κι άρα μεταβιβάζεται μόνο με τους τρόπους του κοινού δικαίου (εκχώρηση, κληρονομική διαδοχή). Αντίθετα, σύμφωνα με το άρθρο 15 § 2 ν. 5325/1932 οποιοσδήποτε άλλος μεταγενέστερος δικαιούχος *«Δύναται να απαγορεύση νέαν οπισθογράφησιν· εν τη περιπτώσει ταύτη δεν ευθύνεται έναντι των προσώπων προς τα οποία η συναλλαγματική ωπισθογραφήθη μεταγενέστερον»*. Συνεπώς, τέτοια ρήτρα αποκλείει την ευθύνη του οπισθογράφου που την έθεσε έναντι των μεταγενεστέρων δικαιούχων πλην δανειστή του θέσαντος την ρήτρα – υπέρ ου η οπισθογράφηση.

Συνεπώς, βασίμως ο Ε αντιτάσσει την έλλειψη της ευθύνης του έναντι της Τ, αφού με την θέση της ρήτρας αυτής περιόρισε την ευθύνη του, ευθυνόμενος μόνον έναντι του δανειστή του Ζ και όχι έναντι των μεταγενεστέρων αυτού δικαιούχων. Η σχετική ένσταση προκύπτει από τον τίτλο κι έτσι σύμφωνα με το 78 § 2 περ. β' ν.δ. 1923 («Κατά του νομιμοποιημένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης ν' αντιτάξει αντιρρήσεις μόνον [...] β) συναγομένας εκ του περιεχομένου του εγγράφου») και το άρθρο 15 § 2 ν. 5325/1932 μπορεί να προταθεί έναντι οποιουδήποτε (σχετικά εμπράγματα ένσταση), αφού ευλόγως δεν προκαλείται φαινόμενο δίκαιο και δεν τίθεται ζήτημα προστασίας του καλοπίστου τρίτου, διότι ο εκάστοτε κομιστής έχει ευχερώς την δυνατότητα να ελέγξει το περιεχόμενο της συναλλαγματικής και να διακρίνει την σχετική ρήτρα.

7) Σύμφωνα με το άρθρο 78 § 2 περ. γ' ν.δ. 1923 «Κατά του νομιμοποιημένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης ν' αντιτάξει αντιρρήσεις μόνον [...] γ) ανηκούσας εις αυτόν αμέσως κατά του κατόχου», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 17 ν. 5325/1932 «Τα εκ της συναλλαγματικής εναγόμενα πρόσωπα δεν δύναται να αντιτάξωσι κατά του κομιστού τας ενστάσεις τας στηριζόμενας επί των προσωπικών σχέσεων αυτών μετά του εκδότη ή των προηγουμένων κομιστών, εκτός εάν ο κομιστής κατά την κτήσιν της συναλλαγματικής ενήργησεν εν γνώσει προς βλάβην του οφειλέτου».

Ο ισχυρισμός του Β κατά της Τ αφορά τις προσωπικές αυτών σχέσεις και συνεπώς, εφ' όσον υπάρχει πράγματι ανταπαίτηση του Β κατά της Τ, τότε μπορεί να προταθεί η ένσταση συμψηφισμού. Βασίμως λοιπόν προβάλλεται ο υπό κρίση ισχυρισμός, που συνιστά προσωπική ένσταση, η οποία είναι επιτρεπτή από συγκεκριμένο υπόχρεο προς συγκεκριμένο δικαιούχο.

8) Τα αξιόγραφα λόγω της σημασίας τους στις συναλλαγές και των χαρακτηριστικών τους (γραμματοπάγεια, αυτοτέλεια των υπογραφών, απρόβλητο – περιορισμός των ενστάσεων) έχουν εξοπλιστεί με πρόσθετα δικονομικά μέσα προστασίας (ταχύτερες ή ευνοϊκότερες ειδικές διαδικασίες), προκειμένου να πραγματώσουν ακόμη και επί τυχόν δικαστικού αγώνα τον σκοπό τους.

Σε αυτό το πλαίσιο η Τ έχει την δυνατότητα να προβεί σε έκδοση διαταγής πληρωμής βάσει των διατάξεων 623 επ. ΚΠολΔ ενώπιον του δικαστή του αρμοδίου μονομελούς πρωτοδικείου χωρίς συζήτηση στο ακροατήριο. Άλλο ένδικο βοήθημα

είναι η αγωγή κατά την διαδικασία των πιστωτικών τίτλων στο πλαίσιο των περιουσιακών διαφορών (614 περ. 8 και 622β ΚΠολΔ). Σημειωτέον ότι, αν και δεν είναι ένδικο βοήθημα για την αξίωση από συναλλαγματική, η Τ μπορεί σε κάθε περίπτωση να ασκήσει αγωγή κατά του οφειλέτη της Ζ με βάση την τακτική διαδικασία από την μεταξύ τους βασική/υποκείμενη σχέση.

9) Σύμφωνα με το άρθρο 70 § 1 ν. 5325/1932 *«Πάσαι αι εκ της συναλλαγματικής απορρέουσai αγωγαί κατά του αποδέκτου παραγράφονται μετά τρία έτη από της χρονολογίας της λήξεως.»*, ενώ σύμφωνα με την § 2 του άρθρου αυτού *«Αι αγωγαί του κομιστού κατά των οπισθογράφων και κατά του εκδότη παραγράφονται μετά εν έτος από της χρονολογίας του εμπροθέσμως συνταχθέντος διαμαρτυρικού ή από της χρονολογίας της λήξεως, εν περιπτώσει ρήτρας «ανέξοδος επιστροφή» »*. Η παραγραφή είναι γενικά σύντομη και διαφοροποιείται αναλόγως του προσώπου – υποχρέου. Οι αξιώσεις από συναλλαγματική κατά του αποδέκτη παραγράφονται μετά από τρία έτη από την ημερομηνία λήξης της συναλλαγματικής, μη συνυπολογιζομένης της ημέρας λήξης της. Οι αξιώσεις κατά των οπισθογράφων, του εκδότη και των τριτεγγυητών τους παραγράφονται μετά από ένα χρόνο από την ημερομηνία εμπρόθεσμης σύνταξης του διαμαρτυρικού ή, εάν τέτοιο δεν απαιτείται δυνάμει ρήτρας, τότε από την λήξη της συναλλαγματικής, μη συνυπολογιζομένης της ημέρας σύνταξης του διαμαρτυρικού ή της λήξης της συναλλαγματικής αντίστοιχα. Το δε διαμαρτυρικό συντάσσεται εμπροθέσμως σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 44 § 3 ν. 5325/1932, το οποίο προβλέπει ότι *«Το επί μη πληρωμή διαμαρτυρικών συναλλαγματικής πληρωτέας εις ρητήν ημέραν ή εις προθεσμίαν από της χρονολογίας ή από της όψεως γίνεται είτε κατά την ημέραν καθ' ην η συναλλαγματική είναι πληρωτέα, είτε κατά την μίαν των δύο εργασίμων ημερών, αίτινες έπονται της ημέρας καθ' ην η συναλλαγματική είναι πληρωτέα. Προκειμένου περί συναλλαγματικής πληρωτέας εν όψει, το διαμαρτυρικόν συντάσσεται κατά τους όρους του προηγουμένου εδαφίου, περί συντάξεως διαμαρτυρικού ελλείψει αποδοχής»*.

Συνεπώς, η Τ δύναται να στραφεί κατά του αποδέκτη Α μέσα σε τρία χρόνια από την λήξη της υπό κρίση συναλλαγματικής, ήτοι εντός τριών ετών από τις 16.10.2023, οπότε και είναι η ημερομηνία λήξης της, η οποία τριετής προθεσμία εκκινεί την επομένη της ημερομηνίας λήξης (άρθρα 73 ν. 5325/1932). Κατά των λοιπών υποχρέων – οπισθογράφων και του τριτεγγυητή (Β, Γ, Δ, Χ και Ζ) η Τ μπορεί να στραφεί εντός ενός έτους από την ημερομηνία που συνέταξε εμπρόθεσμα

διαμαρτυρικό για την μη πληρωμή της συναλλαγματικής, το οποίο πρέπει να συνταχθεί εντός δύο ημερών από την λήξη της συναλλαγματικής, δηλαδή μέχρι τις 18.10.2023.

10) Εάν ο Γ πληρώσει το ποσό που αναγράφεται στην συναλλαγματική προς την Τ, μπορεί να αξιώσει το ποσό αυτό από άλλους προγενέστερους αυτού υπόχρεους από την συναλλαγματική και από τον ίδιο τον αποδέκτη. Σύμφωνα με το άρθρο 49 ν. 5325/1932 *«Ο πληρώσας την συναλλαγματική δύναται να απαιτήσει παρά των προς αυτόν ευθυνομένων 1) ολόκληρον το υπ' αυτού πληρωθέν ποσόν, 2) τους τόκους του ειρημένου ποσού, υπολογιζομένους προς 6% από της ημέρας καθ' ην κατέβαλε το ποσόν τηρουμένης της ειδικής περιπτώσεως του αριθμού 2 του προηγουμένου άρθρου, 3) τα υπ' αυτού γενόμενα έξοδα»*. Φυσικά μπορεί να στραφεί μόνο κατά των έναντι αυτού υποχρέων, δηλαδή εν προκειμένω μόνο κατά του Β (αναγωγικά), ενώ σε κάθε περίπτωση μπορεί να στραφεί κατά του αποδέκτη με ευθεία αγωγή.

Σύμφωνα με το άρθρο 70 § 1 ν. 5325/1932 *«Πάσαι αι εκ της συναλλαγματικής απορρέουσαι αγωγαί κατά του αποδέκτου παραγράφονται μετά τρία έτη από της χρονολογίας της λήξεως»*. Έτσι, η τριετής παραγραφή αφορά σε όλες τις αξιώσεις κατά του αποδέκτη από συναλλαγματική, τόσο δηλαδή του τελευταίου κομιστή – δικαιούχου, όσο και του υποχρέου από αναγωγή που πλήρωσε την συναλλαγματική. Σύμφωνα δε με το άρθρο 70 § 3 ν. 5325/1932 *«Αι αγωγαί των οπισθογράφων κατ' αλλήλων και κατά του εκδότη παραγράφονται μετά εξ μήνας από της ημέρας καθ' ην ο οπισθογράφος εκπλήρωσε την συναλλαγματικήν ή από της ημέρας καθ' ην ούτος ενήχθη»*. Άρα ο Γ μπορεί να στραφεί κατά του αποδέκτη Α ευθέως μέσα σε προθεσμία τριών ετών από την λήξη της συναλλαγματικής, η οποία εκκινεί στις 17.10.2023, ενώ κατά του Β μπορεί να στραφεί αναγωγικά μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την ημερομηνία που εκουσίως τυχόν πλήρωσε ή από την ημέρα κατά την οποία ενάχθηκε από την Τ.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 2

Ο εργολάβος Α εξέδωσε στις 5.1.2022 μία επιταγή με πληρώτρια την τράπεζα Γ εις διαταγή του Β, από τον οποίο θα προμηθευόταν οικοδομικά υλικά για ανεγειρόμενη πολυκατοικία, με αναγραφόμενη ημερομηνία έκδοσης την 12η.5.2022, αφήνοντας το πληρωτέο ποσό κενό, ώστε να συμπληρωθεί μετά την αποσαφήνιση της ποσότητας και του είδους των υλικών που θα έκανε πράγματι χρήση ο Α και μετά την εκκαθάριση του μεταξύ τους λογαριασμού.

Ο Β παρά την συμφωνία συμπληρώνει την επιταγή με το ποσό των 80.000 ευρώ, ποσό πολύ μεγαλύτερο από αυτό που τελικώς του όφειλε ο Α. Έπειτα οπισθογραφεί την επιταγή στον Γ, ο οποίος ήταν εξάδελφος του Β και υποψήφιος αγοραστής διαμερίσματος στην πολυκατοικία που ανέγειρε ο Α. Ωστόσο, ο Γ λόγω υψηλών χρεών του οπισθογράφησε την επιταγή προς τον Δ, συμπληρώνοντας ένα ακόμη μηδενικό στο τέλος, με τελικώς διαμορφωμένο το πληρωτέο ποσό στα 800.000 ευρώ. Ο Δ την μεταβίβασε έπειτα προς τον Ε με λευκή οπισθογράφιση.

Στις 17.5.2022 εμφανίζεται ο Φ στην Τ και ζητεί να πληρωθεί η επιταγή, αλλά πληροφορείται ότι η επιταγή είχε ανακληθεί στις 13.5.2022 από τον Α. Κατόπιν προβαίνει σε έκδοση διαταγής πληρωμής εις βάρος όλων των επώνυμων υποχρέων (Α, Β, Γ και Δ).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Είναι νόμω βάσιμος ο βάσιμος ο ισχυρισμός που προβάλλει ο Α σε ανακοπή του ότι η επιταγή έπρεπε να συμπληρωθεί από τον Β με το ποσό των 30.000 ευρώ και όχι με το ποσό των 80.000 ευρώ και άρα ότι αυτός ευθύνεται μόνο με αυτό το ποσό;
- 2) Είναι νόμω βάσιμος ο ισχυρισμός σε ανακοπή του Β ότι αυτός ευθύνεται για το ποσό των 80.000 ευρώ και όχι των 800.000 ευρώ, διότι με αυτό το ποσό οπισθογράφησε την επιταγή προς τον Γ;
- 3) Μπορεί τον ίδιο ισχυρισμό με εκείνον του Β να προβάλλει και ο Γ σε δική του ανακοπή, ισχυριζόμενος ότι το πραγματικό ποσό ήταν τα 80.000 ευρώ;
- 4) Εάν ο Γ εξοφλήσει τον Φ και στραφεί κατά του Α, μπορεί ο Α να προβάλλει τον ισχυρισμό ότι το πραγματικό ποσό ήταν εκείνο των 30.000 ευρώ και όχι των 80.000 ευρώ;

- 5) Πότε μπορεί να εμφανισθεί προς πληρωμή η ανωτέρω επιταγή;
- 6) Είναι ο Φ νόμιμος κομιστής και γιατί;
- 7) Αν ο κομιστής στραφεί κατά της πληρώτριας τράπεζας Τ, ζητώντας αποζημίωση με την αιτιολογία ότι δεν πλήρωσε την επιταγή, καίτοι ο λογαριασμός του εκδότη είχε χρήματα, είναι βάσιμη η αξίωση αυτή του κομιστή και γιατί;
- 8) Τι αποτελέσματα έχει η ανάκληση της επιταγής εκτός από την μη πληρωμή της από την πληρώτρια τράπεζα Τ;
- 9) Η συμπλήρωση της επιταγής αντίθετα από τα συμφωνηθέντα συνιστά πλαστογραφία;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1) Σύμφωνα με το άρθρο 13 ν. 5960/1933 «*Εάν επιταγή, ατελής κατά την έκδοσιν, συνεπληρώθη εναντίον των γενομένων συμφωνιών, η μη τήρησις των συμφωνιών τούτων δύναται να αντισταχθή κατά του κομιστού μόνον, εάν ούτος απέκτησε την επιταγήν κακή τη πίστει ή εάν κατά την κτήσιν αυτής διέπραξε βαρύ πταίσμα*». Η περίπτωση της επιταγής στην οποία παραλείφθηκε ηθελημένα η αναγραφή του πληρωτέου ποσού αντιδιαστέλλεται από εκείνη της ατελούς επιταγής, όπου από αβλεψία ή ηθελημένα παραλήφθηκαν ένα ή περισσότερα τυπικά και μη αναπληρούμενα στοιχεία, οπότε και καθίσταται άκυρη ως επιταγή. Η πρώτη περίπτωση συνιστά την περίπτωση της λευκής επιταγής, η οποία συνάγεται από τον νόμο ότι είναι επιτρεπτή και κατά την οποία συμφωνείται εκ των προτέρων από τα μέρη (εκδότη και κομιστή) να συμπληρωθεί το ποσό που πρέπει να πληρωθεί αφ' ότου εκκαθαριστεί η μεταξύ τους σχέση σε χρόνο μεταγενέστερο.

Στην περίπτωση της λευκής επιταγής πρόβλημα δημιουργείται όταν το πληρωτέο ποσό συμπληρωθεί κατά παράβαση της μεταξύ των μερών συμφωνίας. Τότε η επιταγή είναι έγκυρη για το αναγραφόμενο ποσό και δεν μπορεί να προταθεί κατά καλοπίστου τρίτου ο σχετικός ισχυρισμός λόγω της γραμματοπάγειας και του φαινομένου δικαίου, αφού ο εκδότης δέχθηκε να κυκλοφορήσει τέτοια επιταγή με αυτόν τον αυξημένο κίνδυνο (βλ. και άρθρο 13 ν. 5960/1933 σε συνδ. με άρθρο 78 § 2 ν.δ. 1923). Αντίθετα, τέτοιος ισχυρισμός μπορεί να προταθεί προς τον αντισυμβατικώς συμπληρώσαντα το ποσό κομιστή, διότι αφορά στην μεταξύ αυτού

και του εκδότη προσωπική σχέση (άρθρο 22 ν. 5960/1933), ή κατά του κακοπίστου τρίτου, αφού στην περίπτωση αυτή δεν συντρέχει η ratio της προστασίας του (άρθρο 13 ν. 5960/1933).

Κατά συνέπεια, ο Α δεν μπορεί προβάλλει τον ισχυρισμό της αντισυμβατικής συμπλήρωσης του κειμένου της επιταγής που έκανε ο Β έναντι του Φ, ο οποίος είναι καλόπιστος. Αυτός ο ισχυρισμός αποτελεί προσωπική ένσταση βασιζόμενη στις προσωπικές σχέσεις του εκδότη Α με τον Β και δεν μπορεί να προβληθεί βασίμως έναντι του Φ, στον οποίο ο Α ευθύνεται για το ποσό των 80.000 ευρώ, ποσό το οποίο συμπλήρωσε ο Β και ο Α είχε την βούληση να δεσμευθεί για το ποσό που ο Β θα συμπληρώσει.

2) Ο Γ κατά την παράδοση την επιταγής στον Δ συμπλήρωσε ένα μηδενικό στο τέλος του πληρωτέου ποσού, μετατρέποντας το ποσό από 80.000 ευρώ σε 800.000 ευρώ. Η περίπτωση αυτή συνιστά πλαστογράφηση – αλλοίωση του κειμένου της επιταγής, αλλοιώνοντας την πραγματική βούληση των προσώπων που ανέγραψαν αρχικά άλλο ποσό και άρα ανέλαβαν σχετική ευθύνη. Πρόκειται για ελάττωμα που ανάγεται στο κύρος της επί του αξιογράφου ενοχής και παρ' ότι δεν προκύπτει από τον ίδιο τον τίτλο, μπορεί να προβληθεί έναντι παντός από εκείνον που είχε εκφράσει άλλως την βούλησή του (σχετικώς εμπράγματη ένσταση – άρθρο 78 § 2 περ. α' ν.δ. 1923). Προς αυτήν την κατεύθυνση το άρθρο 51 ν. 5960/1933 ειδικώς ορίζει ότι «*Εν περιπτώσει αλλοιώσεως του κειμένου της επιταγής οι μεταγενέστεροι της αλλοιώσεως ταύτης υπογραφείς υποχρεούνται εντός των όρων του αλλοιωθέντος κειμένου οι προγενέστεροι υπογραφείς υποχρεούνται εντός των όρων του αρχικού κειμένου*».

Κατά συνέπεια, ο Β βασίμως μπορεί να προβάλει τον ισχυρισμό της νόθευσης του κειμένου της επιταγής αντίθετα προς το αναγραφέν και ούτω αναληφθέν από αυτόν ποσό προς πληρωμή, ένσταση που μπορεί να προταθεί έναντι οποιουδήποτε, ακόμη και καλοπίστου τρίτου.

3) Αντίθετα από τον Β, ο Γ (νοθεύσας ο ίδιος το κείμενο – ποσό της επιταγής) δεν δύναται να αντιτάξει την σχετική πλημμέλεια έναντι του καλοπίστου Φ. Στο άρθρο 78 § 2 περ. α' ν.δ. 1923 προβλέπεται μεν ότι «*Κατά του νομιμοποιημένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης ν' αντιτάξει αντιρρήσεις μόνον α) αφορώσας το κύρος εν τω δικαιογράφω ιδίας αυτού δηλώσεως*», η σχετική ένσταση ωστόσο δίδεται σε εκείνον του οποίου η φερόμενη ως δήλωση βούλησης επί της

επιταγής είναι ελαττωματική (σχετικώς εμπράγματα ένσταση). Τούτο εξηγείται από το γεγονός ότι η επιταγή ως αξιόγραφο δεν καθίσταται άκυρη από την μεταγενέστερη νόθευσή της, αφού εξωτερικά φέρει όλα τα τυπικά στοιχεία μιας έγκυρης επιταγής και καλώς την εμπιστεύθηκαν οι κομιστές της. Ο δε νοθεύσας αυτήν αποτυπώνει την βούλησή του να δεσμευθεί για το νοθευμένο υπερβάλλον ποσό έναντι τουλάχιστον του δανειστή του – υπέρ ου η οπισθογράφηση. Γι' αυτόν τον λόγο και το άρθρο 51 ν. 5960/1933 προβλέπει ότι οι μεταγενέστεροι της νόθευσης υπογραφείς δεσμεύονται για το ποσό αυτό, διότι η βούλησή τους ήταν σαφώς να ευθύνονται για το ποσό αυτό.

Κατά συνέπεια, ο Γ δεν μπορεί να προβάλλει στον Φ τον ισχυρισμό που ο Β δύναται να προβάλλει, διότι ο Γ μεταβίβασε την επιταγή με την βούληση να δεσμευθεί ο ίδιος για το ποσό των 800.000 ευρώ, η δε νόθευση αυτή δεν επιφέρει ακυρότητα της επιταγής.

4) Όπως αναφέρθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 13 ν. 5960/1933 «*Εάν επιταγή, ατελής κατά την έκδοσιν, συνεπληρώθη εναντίον των γενομένων συμφωνιών, η μη τήρησις των συμφωνιών τούτων δύναται να αντιταχθή κατά του κομιστού μόνον, εάν ούτος απέκτησε την επιταγήν κακή τη πίστει ή εάν κατά την κτήσιν αυτής διέπραξε βαρύνον παίσμα*». Στην περίπτωση, λοιπόν, της λευκής επιταγής ο ισχυρισμός περί αντισυμβατικής συμπλήρωσής της μπορεί να προταθεί μόνο προς τον αντισυμβατικώς συμπληρώσαντα το ποσό κομιστή, αφού πρόκειται για ζήτημα που αφορά στην μεταξύ αυτού και του εκδότη προσωπική σχέση (άρθρο 22 ν. 5960/1933), καθώς και κατά του κακοπίστου τρίτου, αφού στην περίπτωση αυτή δεν συντρέχει η ratio της προστασίας του τρίτου που επιτάσσει η γραμματοπάγεια και το φαινόμενο δίκαιο.

Εν προκειμένω από τα δεδομένα του πρακτικού προκύπτει ότι μεταξύ του Β, που συμπλήρωσε το πληρωτέο ποσό, και του Γ υπάρχει συμπαιγνία, διότι είχαν συγγενική σχέση, ο Γ ήταν υποψήφιος αγοραστής διαμερίσματος σε πολυκατοικία από ανέγειρε ο Α και πιθανόν να ήξερε λεπτομέρειες από τον Β για την μεταξύ τους σχέση, ενώ παράλληλα δεν φαίνεται να υπήρχε πραγματική οφειλή του Β προς τον Γ που να δικαιολογεί την μεταβίβαση της επιταγής. Ωστόσο, η προσωπική ένσταση του Α μπορεί να προταθεί και να ευδοκιμήσει, εφ' όσον ο Α αποδείξει ο ίδιος την έλλειψη καλοπιστίας του Γ (βλ. άρθρο 13 ν. 5960/1933).

5) Η επιταγή είναι πάντοτε πληρωτέα εν όψει. Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 28 § 1 εδ. α' ν. 5960/1933 «*Η επιταγή είναι πληρωτέα εν όψει.*». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 29 § 1 ν. 5960/1933 «*Η επιταγή, η εκδοθείσα και πληρωτέα εν τη αυτή χώρα εμφανίζεται προς πληρωμήν εντός προθεσμίας οκτώ ημερών.*». Άρα η επιταγή που έχει εκδοθεί στην Ελλάδα πρέπει να εμφανισθεί προς πληρωμή εντός 8 ημερών από την ημερομηνία που αναγράφεται επ' αυτής ως ημερομηνία έκδοσής της. Εν προκειμένω η φερόμενη ως εκδοθείσα στις 12.5.2022 επιταγή πρέπει να εμφανισθεί μέχρι και τις 20.5.2022 για να πληρωθεί. Σημειωτέον ότι η επιταγή μπορεί να εμφανισθεί προς πληρωμή και μετά την παρέλευση της οκταήμερης προθεσμίας, όμως σε αυτή την περίπτωση ο κομιστής χάνει το δικαίωμα αναγωγής κατά των υπογραφέων της επιταγής (άρθρο 40 § 1 ν. 5960/1933) και διατρέχει τον κίνδυνο να ανακληθεί η επιταγή (άρθρο 32 § 1 ν. 5960/1933).

Περαιτέρω η επίμαχη επιταγή εκδόθηκε στην πραγματικότητα στις 5.1.2022, αλλά αναγράφηκε επ' αυτής μεταγενέστερη ημερομηνία (12.5.2022). Η μεταχρονολογημένη επιταγή συνάγεται έμμεσα από τον νόμο ότι επιτρέπεται, αφού το άρθρο 28 § 2 ν. 5960/1933 προβλέπει ότι «*Η επιταγή εμφανιζόμενη προς πληρωμήν πρό της ημέρας της σημειουμένης ως χρονολογίας της εκδόσεως αυτής είναι πληρωτέα κατά την ημέραν της εμφανίσεως.*». Έτσι παγίως γίνεται δεκτό ότι η μεταχρονολογημένη επιταγή εμφανίζεται προς πληρωμή και πριν από την αναγραφόμενη ημερομηνία έκδοσής της. Γι' αυτό και πρέπει να υπάρχει κάλυμμα ήδη από τον πραγματικό χρόνο έκδοσής της μέχρι και την παρέλευση του οκταημέρου από την επ' αυτής αναγραφόμενη ημερομηνία έκδοσης. Άρα, η επιταγή του πρακτικού μπορεί να εμφανισθεί ήδη από την ίδια ημέρα της πραγματικής έκδοσης μέχρι και τις 20.5.2022, ενώ μετά από τις 20.5.2022 μπορεί πάλι να εμφανισθεί, αλλά ο κομιστής θα έχει εκπέσει των αναγωγικών δικαιωμάτων του.

6) Ο δικαιούχος είναι αρχικά ο λήπτης και μετά την οπισθογράφιση ο εκάστοτε νόμιμος κομιστής της (μεταγενέστερος δικαιούχος). Νόμιμος κομιστής είναι εκείνος στον οποίο έχει μεταβιβασθεί η επιταγή σύμφωνα με τους όρους του νόμου και τις τυχόν ρήτρες επ' αυτής. Οι τρόποι μεταβίβασης είναι η εκχώρηση, η οπισθογράφιση και η απλή μεταβίβαση με συμφωνία και παράδοση επί λευκής επιταγής (αξιόγραφο εις τον κομιστή).

Σύμφωνα με το άρθρο 19 § 1 εδ. α' ν. 5960/1933 «*Ο κάτοχος οπισθογραφησίμου επιταγής θεωρείται νόμιμος κομιστής, εάν στηρίζη το δικαίωμα του*

επί αδιάκοπη σειράς οπισθογραφήσεων, και εάν έτι η τελευταία οπισθογράφησις είναι εν λευκώ». Νόμιμος κομιστής θεωρείται, λοιπόν, εκείνος που στηρίζει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων. Αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων υπάρχει όταν σε κάθε οπισθογράφηση ο προηγούμενος υπέρ ου είναι και ο επόμενος οπισθογράφος. Η σειρά των οπισθογραφήσεων πρέπει να εκκινεί από τον λήπτη και να τελειώνει στον υπέρ ου η οπισθογράφηση εμφανιζόμενο ως νόμιμο κομιστή.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 19 § 1 εδ. γ' ν. 5960/1933 «*Όταν οπισθογράφησις εν λευκώ ακολουθήται υπ' άλλης οπισθογραφήσεως, ο υπογραφεύς ταύτης θεωρείται ότι απέκτησε την επιταγήν διά της εν λευκώ οπισθογραφήσεως*» και άρα η σειρά των οπισθογραφήσεων δεν διακόπτεται από την λευκή οπισθογράφηση ούτε εάν μεσολαβήσει μετά από αυτή νέα οπισθογράφηση, θεωρουμένου του υπογραφέως οπισθογράφου ως τότε νομίμου κομιστή δυνάμει συμφωνίας και παράδοσης λευκής επιταγής. Η λευκή οπισθογράφηση διαφέρει από την πλήρη στο ότι η επιταγή μεταβιβάζεται πλέον με συμφωνία και παράδοση, όπως τα κινητά (άρθρο 68 § 1 ν.δ. 1923 σε συνδ. με 5 § 2 ν. 5960/1933).

Τούτων δοθέντων, προκύπτει ότι ο Φ είναι ο νόμιμος κομιστής της επιταγής, αφού την κατέχει, θεωρούμενος ως αποκτών με απλή συμφωνία και παράδοση από τον προηγούμενο κομιστή λόγω της λευκής οπισθογράφησης.

7) Σύμφωνα με το άρθρο 1 ν. 5960/1933 θα πρέπει να αναγράφεται στην επιταγή ο πληρωτής (δηλαδή η πληρώτρια τράπεζα). Ο πληρωτής δεν επιτρέπεται να αποδεχθεί την επιταγή ή να αναλάβει οποιαδήποτε υποχρέωση από αυτήν. Η πληρώτρια τράπεζα πληρώνει στον εκάστοτε κομιστή με βάση και λόγω της σχέσης κάλυψης μεταξύ αυτής και του εκδότη – πελάτη της (σύμβαση επιταγής). Κατά συνέπεια υποχρεούται μόνο απέναντι στον εκδότη της από την εσωτερική τους σχέση και όχι έναντι του εκάστοτε κομιστή με τον οποίον δεν συνδέεται συμβατικά.

Κατά συνέπεια αν η πληρώτρια τράπεζα αρνηθεί να πληρώσει τον κομιστή παρ' ότι υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια του εκδότη, παραβιάζει την υποχρέωσή της έναντι του εκδότη, ενεχόμενη σε αποζημίωση προς τον εκδότη για τυχόν ζημία, δεν παραβιάζει όμως κάποια υποχρέωση προς τον κομιστή. Άρα, είναι νόμω αβάσιμη τυχόν τέτοια επιδίωξη του κομιστή έναντι της τράπεζας Τ.

8) Σύμφωνα με το άρθρο 32 ν. 5960/1933 «*Η ανάκλησις της επιταγής ισχύει μόνον μετά την έκπνευσιν της προθεσμίας εμφανίσεως*». Έτσι σύμφωνα με τον νόμο

μπορεί να ανακληθεί, όχι όμως οποτεδήποτε, αλλά μόνο μετά την πάροδο της οκταήμερης προθεσμίας εμφάνισής της. Η τυχόν ανάκληση επιταγής ισχύει μετά την εκπνοή της προθεσμίας εμφάνισης. Πλέον γίνεται δεκτό ότι η διάταξη του άρθρου 32 συνιστά ενδοτικό δίκαιο και δεν καθιερώνει υποχρέωση της τράπεζας να πληρώσει παρά την ανάκληση. Στην πράξη η τράπεζα σέβεται την εντολή του πελάτη της για ανάκληση της επιταγής και δεν καταβάλλει ακόμη και αν υπάρχουν επαρκή διαθέσιμα στον λογαριασμό του εκδότη.

Η ανάκληση και η λόγω αυτής μη πληρωμή παρά την ύπαρξη διαθέσιμων κεφαλαίων μετατρέπει τα κεφάλαια αυτά σε μη διαθέσιμα και κατά συνέπεια η ανάκληση της επιταγής θα την καταστήσει ακάλυπτη, επισύροντας ακόμη και την ποινική ευθύνη του άρθρου 79 ν. 5960/1933.

9) Στην ατελή επιταγή παραλείπονται από αβλεψία ή ηθελημένα ένα ή περισσότερα μη αναπληρούμενα τυπικά στοιχεία και διά τούτο είναι κατ' αρχήν άκυρη ως επιταγή. Ωστόσο από την ατελή αυτή επιταγή διαφέρει η λευκή επιταγή, στην οποία παραλείπεται το τυπικό στοιχείο του πληρωτέου ποσού με την συμφωνία να συμπληρωθεί από τα μέρη μεταγενέστερα. Με αυτόν τον τρόπο καλύπτονται συγκεκριμένες συναλλακτικές ανάγκες με μη εκκαθαρισμένο χαρακτήρα κατά την ημερομηνία της πραγματικής έκδοσης της επιταγής. Η λευκή επιταγή συνάγεται από τον νόμο ότι επιτρέπεται και είναι έγκυρη, διότι το άρθρο 13 ν. 5960/1933 προβλέπει την περίπτωση της αντισυμβατικής συμπλήρωσης, αποδεχόμενο ότι η λευκή συναλλαγματική μπορεί να κυκλοφορεί εγκύρως (*«Εάν επιταγή, ατελής κατά την έκδοσιν, συνεπληρώθη εναντίον των γενομένων συμφωνιών, η μη τήρησις των συμφωνιών τούτων δύναται να αντιταχθή κατά του κομιστού μόνον, εάν ούτος απέκτησε την επιταγήν κακή τη πίστει ή εάν κατά την κτήσιν αυτής διέπραξε βαρύ πταίσμα»*).

Η αντισυμβατική συμπλήρωση της λευκής επιταγής δεν συνιστά πλαστογράφηση, διότι στην μεν πρώτη υφίσταται βούληση δέσμευσης για ένα ποσό, ενώ στην δεύτερη περίπτωση δεν υπάρχει καν βούληση για δέσμευση από επιταγή. Η περίπτωση της λευκής επιταγής δίνει στον υπόχρεο από την επιταγή το δικαίωμα να προβάλλει την ένσταση αντισυμβατικής συμπλήρωσης του κειμένου της ως προσωπική ένσταση έναντι του δανειστή του που αθέτησε την μεταξύ τους συμφωνία, ενώ η περίπτωση της πλαστογράφησης δίδει στον φερόμενο ως υπόχρεο το δικαίωμα να προβάλλει την ένσταση πλαστότητας του εγγράφου, η οποία αφορά το

κύρος της επί του εγγράφου φερόμενης δήλωσης βούλησης και προτάσσεται επιτρεπτά κατά οποιουδήποτε, ακόμη και καλοπίστου κομιστή (σχετικώς εμπράγματη ένσταση – 78 § 2 περ. α' ν.δ. 1923).